Nr 1056

av herr Källstad m. fl.
om inrättande av en statlig kulturfond.

Liksom på andra områden måste samhällets kulturpolitiska insatser bygga på ett samspel mellan stat och kommun. För att det kulturella utbudet skall kunna nå alla delar av vårt land fordras inte bara en stor central produktion och distribution av teaterföreställningar, utställningar etc. utan också – och kanske i främsta hand – en betydande aktivitet från kommunernas sida. För att kunna upprätthålla en kulturell verksamhet av viss minimiomfattning kommer det otvivelaktigt att fordras att staten ekonomiskt stödjer kommunerna. Men behovet av statliga bidrag föreligger inte bara på områden, där kommunerna är ålagda vissa uppgifter. Även för åtaganden, som är av mer frivillig karaktär, kommer statliga stimulansbidrag att visa sig betydelsefulla.

Vid sidan av bidragen till landsting och primärkommuner kommer det även i framtiden att bli aktuellt med fasta anslag till kulturella institutioner och organisationer av olika slag. Men även vid ett mycket väl utbyggt statsbidragssystem kommer det att finnas verksamheter, som inte kommer i åtnjutande av de reguljära bidragen. Som exempel kan man peka på friteaterverksamheten, behovet av bidrag till speciella projekt etc. För detta ändamål kommer det att finnas behov av resurser som kan disponeras på ett friare och från år till år skiftande sätt.

Det var mot denna bakgrund som vi i motion till föregående års riksdag (motion nr 812) föreslog inrättandet av en *statlig kulturfond*. I motiveringarna för detta pekade vi bl. a. på att enbart ett system med generella bidrag av den typ som förekommer inom skolväsendet kan vara mindre lämpliga på det kulturella området, eftersom förutsättningarna för kulturell verksamhet varierar kraftigt mellan olika delar av vårt land. Bidragssystemet måste därför också tillåta en betydande rörlighet i de statliga insatserna. Det är vidare nödvändigt med ett bidragssystem, som gör det möjligt att variera stödet till olika branscher. Erfarenheterna visar nämligen att konjunkturerna för olika kulturbranscher kan växla snabbt.

Syftet med en statlig kulturfond bör vara att ge mer eller mindre fast organiserade grupper, kulturnämnder i primärkommuner och landsting etc. möjlighet att erhålla bidrag för speciella aktiviteter eller projekt. Enskilda personer bör också kunna få bidrag från fonden för att genomföra speciella projekt, t. ex. att skriva en bok eller en teaterpjäs

eller komponera ett musikverk. Det bör även vara möjligt att tilldela bokförlag bidrag för utgivande av kulturella bokverk, som eljest inte skulle kunnat ges ut. Eftersom fonden bl. a. syftar till en decentralisering av kulturutbudet, bör det i stadgarna slås fast att en viss del av medlen skall anslås till regionala och lokala aktiviteter.

I diskussionerna om kulturfonden har det kommit att uppstå viss oklarhet beträffande själva begreppet fond. Detta bör emellertid inte uppfattas i alltför traditionell mening. Vad vi avser är inte en institution som fördelar avkastningen av ett visst kapital. De anslag som årligen bör tillföras fonden bör tvärtom normalt fördelas till olika ändamål, även om det bör finnas en viss möjlighet att med hänsyn till variationer i bidragsbehovet spara viss del av anslaget till ett senare år. En statlig kulturfond kan därmed sägas ha vissa likheter med anslaget under åttonde huvudtiteln *Bidrag till särskilda kulturella ändamål.* De bidrag som delas ut ur detta anslag har emellertid alltmer kommit att få en fast karaktär, medan den av oss skisserade kulturfonden förutsätts kunna ha stor flexibilitet i sin anslagsgivning. En annan väsentlig skillnad är att bidragen under detta anslag fördelas av Kungl. Maj:t. Kulturfonden däremot förutsätts få en allsidigt sammansatt styrelse, så att olika intressenter på kulturområdet kan få att ökat inflytande på fördelningen av det statliga stödet. Ledamöterna kan t. ex. utses av Kungl. Maj:t, Landstingsförbundet, Kommunförbundet, folkrörelserna samt kulturarbetarna. Det är därvid önskvärt att inte enbart de centrala ledningarna i de olika organisationerna blir representerade utan också regionala och lokala organ. Styrelsen bör också förnyas successivt för att skapa garantier mot slentrian och ensidighet.

Som vi framhöll i föregående års motion bör styrelsens arbete ske under stor öppenhet och avslag på gjorda framställningar motiveras. En kulturriksdag med bred representation bör årligen sammankallas och utgöra den naturliga formen för allmänhetens kontroll och medinflytande när det gäller anslagen till olika ändamål.

Liksom föregående år anser vi det varken nödvändigt eller lämpligt att i detta sammanhang söka fixera fondens eller de årliga avsättningarnas storlek. Men det bör slås fast att fonden, för att skapa den förnyelse och decentralisering som är önskvärd, bör vara av ansenlig storlek. Dess resurser kan emellertid byggas upp successivt.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställer vi

att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär förslag till 1973 års riksdag

om inrättandet av en statlig kulturfond i enlighet med vad som anförts i motionen.

Stockholm den 26 januari 1972

THORVALD KÄLLSTAD (fp)

INGEGÄRD FRÆNKEL (fp) KERSTIN ANÉR (fp)

ERIC ENLUND (fp) GUNNAR RICHARDSON (fp)

JAN-ERIK WIKSTRÖM (fp) RUNE ÄNGSTRÖM (fp)

BILLY OLSSON (fp)
i Kil

K L Beckmans Tryckerier AB, 1972